

לונדון, 21.9.38

משה -

הבוקר החקיימה ישיבת ההנהלה: חיים, ברוד, בפי, לוואיס, ברלייב, לוריה ואנבי.

לאחר מסירת תוכן השיחה עם מ.מ. הצעתי שלושה דברים:

(1) להבהיר למ.מ. בשיחה הקרובה את עמדתנו בשאלת העליה,

(2) לדחות את ההצעה על הסכם ומו"מ עם א.ס.,

(3) להציע דיון פרלימינרי יסודי בשאלת המדינה, מיד כשהדו"ח של הועדה יהיה בידי

מ.מ., בהנאי שאם נראה צורך לדון על השאלות בפורום יותר רחב נודיע על כך לממשלה.

לחמהוני הרב הודיע חיים שהוא לא ישתתף יותר בשום שיחה עם מ.מ. הוא רמאי, בוגד.

הוא מסגיר אותנו לערביט, רוצה לחסל את הבית הלאומי במחק שפחיים, בהיותו סבור

שיאחז עינינו בפרזות. הוא לא יפגש יותר עם איש כזה. ובכלל אין מה לעשות עכשיו

עם הכמשלה ועם אנגליה. מה שעשו לציחים יעשו לנו - ואין לנו אלא להתכונן למלחמה.

במשך 3-4 השנים הבאות נעשה כל מה שבכווננו לערער מצבה של אנגליה במזרח הקרוב.

נבאיש ריחה באמרילקא ובינתיים נבצר מעמדנו בארץ כאשר נוכל.

לאחר הוויכוחים שהיו לי אתו מיד לאחר השיחה גובמשך יום אחמול, כשהוא חלק על הערכתי הפסימית ועל פירושו השלילי לדברי מ.מ. - באה עמדה זו כרעם ביום בהיר.

ונחהפכו הפעם היוצרות. אם כי לא היה לי כל צורך לחלוק על ההערכה שנחן היום לעמדת מ.מ. וחבריו - לא יכלתי להסכים למסקנה, לא ביחס לעתיד (מה שנעשה בעתיד לא תלוי ממצב-נפש של בוקר יום ד', כ"א בספטמבר) אלא ביחס למחר. השיחה שלשום לא נסתיימה אלא נמסקה. מ.מ. הודיע שבעוד ימים אחדים - 2-3 ימים יודע באיזה ערב יפנה להמשך. בסוף השיחה הודעתי שיש ענין דחוף, שמפני השעה המאוחרת לא אעלה אותו עכשיו, אלא אתחיל בו בשיחה הבאה - וזהו ענין השידול החדש ומדיניות העליה לאחר אחד באוקטובר. חיים במשך כל השיחה ועד הרגע האחרון לא גילה כל סימן של אכזבה, טרירות, טרדנות. להיפך השמיע מחמאות אישיות כאלו למ.מ. שהגדישו את הסאה של הטעם הטוב והחבובה הפוליטית. אף ברמז לא הגיב על ההנחות הליקווידטוריות שהיו שקופות מאוד מצד מ.מ., אבל לא היה כל יסוד למ.מ. לחשוב שחיים רואה את דבריו כחיסול המדיניות הציונית. אנו עומדים לפני בירורים מכריעים. בכל אופן דעתנו אנו לא הובעה עדיין, ומ.מ. אינו הושד כלל שאנו רואים את עמדתו כמעדה של אויב. מה טעם אישוא לניהוק קטרים זה? בעוד חודש או חודשיים אולי נצטרך במלהמחצו הפוליטית לנתק הקשרים, כאקט של מלחמה. ניהוק זה אין בו אקט של מלחמה, אלא מעטה ברוגז אישי שאינו מוצדק גם מבחינה אישית, לאחר המשך השיחות הקודמות.

חיים הציק שאני ונמיר נמשיך השיחות. לאחר מה טעבר עליו בשני ימים אלה, לאחר שעמד על ההרמית והעלבון שבדבר מ.מ. אינו יכל להפגש אתו ולקבל אותו בביחו. אין הוא גם מאמין שישנה דבר מה. זוהי שיטה כללית - כך נהגו ביחס לציחיה, כך נוהגים ביחס אלינו. ומה בצע בברורים?

נמיר הציק לשלוח לו מכתב.

ההנבדתי גם לזה. יש הכרח בשיחה ודווקא חיים. מפיו של חיים הוא צריך לטמוע את תגובתנו. אם פחאום תבוא תגובה חריפה ופרה מצדנו - ושלא ע"י חיים, מוכרח מ.מ. לחשוב

בלבו של אחד מחיים מטר על הטיחה לחבריו - נפלו חילוקי דעות גדולים בין המנהיגים.
חיים מהון ורובה בקואופרציה, אולם הקיצונים גברו עליו והרחיקו אותו מהטיחות וקבעו
עמדה מתנגדת לעמדת חיים. אפילו אם חיים יתחום על מכתב - לא יבוטל הרושם הזה.
ודווקא חיים צריך להגיד בחריפות ולהעמיד את העליה הרחבה במרכז השאלה.

רק לאחר הטיחה יהיה אולי צורך לבגש את עמדתנו בהעודה כתובה.

על ניתוק קשרים בדרגה הזאת לדעתי אין כלל מה לחשוב. לא רק מפני שלא נוכל לפרסם
את הניתוק ברבים ולהסביר את נימוקו - אלא אנו עומדים כרגע לא בפני שאלות עיוניות -
יש שאלת השידול, ובכלל העליה בתום מחצית שנה זו של איגרת א.ג. על שאלת גיוס וזיון
ובטחון בארץ. אם תקרה חלילה מלחמה - מבונה לקראת מלחמה, אין להעלות על הדעת
שברגע כזה ננתק בלונדון קשרינו עם הממשלה, או מחיים באומן איטי יצא מן המערכה.
גם לא נוכל לברוח מהבירור והבדיקה של הצעות הועדה. בטרם תקבע הממשלה עמדתה - אם
כי אנו חושדים בהם שבעתם קבועה כבר, אבל אין מנהלים פוליטיקה על יסוד חשדים
וסברות.

חיים עמד בשלו - שאינו יכול.

אולם אני מניח שמצב נמשך זה יעבור, הלוואי רק שלא יעבור יותר מדי.

- - - - -

אני סס מתר בבוקר לפריס. בן כהן מלויג מתר בערב לאמריקא, והוא שוהה עכשיו בפריס.
אני רוצה להעמיד אותו על מצב העניינים ולברר אהו את הפעולה הפוליטית בווינגטון.

במשך השבוע האחרון נשתנתה החמונה הפוליטית וחלו שנויים עמוקים ביחסי אנגליה

ואמריקא. עתונות אמריקא גועשת על הבגידה הגדולה של אנגליה וצרפת.

אגב - זוהי גם התגובה של דעת הקהל האנגליה, ונדמה לי בצרפת. בשני הימים האחרונים
חש הצבור שנפל דבר איום ומחפיר.

אכנס עובדה זו רק תגביר את מנסות האיזולציה באמריקא. אולם נדמה לי יותר קל יהיה למצוא אופן קשבת בעתונות אמריקא לבגידה האנגלית ביהודים - אם אמנם תחברר האנגליה מסגירה אותנו. בכל אופן במצב חמור ונורא זה עלינו לנסות לגייס עזרת אמריקא.

בכל אופן דרוש שהברינו באמריקא ידעו בפני מה אנו עוֹכֵדִים.

אני א חוזר מחר בערב מפריס הנה.

גם דוד יוצא הערב לפריס, ומשם יפליג לארץ.

שלום וברכה - ד.

פריס, 22.9.38

במשפט עזבתי את קרוידן. האווירון של "נחבי הקיסרות" נחאחר בחצי שעה והגעתי רק בשתיים עשרה וחצי.

בחתונה פגשתי את ירבלוס ודוד. מצב הרוח ~~אממממממממ~~ בצרפת - דכאון, עלבון, בושה.
המפלגה הסוציאליסטית (140 צירים) מתנגדת לממשלה ודורשת כינוס הפרלמנט. גם בימין
ל: מרוצים. שלושה מיניסטרים עומדים להתפטר, ביניהם גם ריינו. כולם מרגישים כאילו
בלעו צפרדע - אך מלבד רגש ההתבזות יש פחד. היטלר נעשה שליטה של אירופה.

אומרים שהמטה הראשי הצרפתי חודיע בלונדון לאנגלים שהמטכנים למלחמה, אולם עם פרוץ הקרב חייבת אנגליה להכריז חובת צבא כללי, כי לא די במטלות דוויזיה. יש לשלוח מחנה-מאות דייוויזיות. לכך אין האנגלים מוכנים.

ברור שגם באנגליה יש טנוי בעמדת דעה הקהל. הדרישות החדשות של העהונות הגרמנית - הריטת ציחיה, והתביעות של פולין והונגריה "לסויון" מטילות אימה.

יתכן שהיטלר יכל "להציל" המצב - אם לא יסתפק "במועם" ויפליג בדרישותיו - יש אולי להניח שבמברליין סוף סוף ירתע. אך מי יודע מה ~~אז~~ מחבטל בחדרי חדרים ועד היכן תגיע החולשה של צמברליין. השנאה לרוסיה כנראה קודמת לשנאה לגרמניה. ואין צמברליין רוצה להיות שותף עם רוסיה בטלחמה.